

Van de redactie

Voor alle lezers nog een gezond en gelukkig 2025 gewenst! Dit jaar is onderdeel van ons driejarige project.

Via deze nieuwsflits willen wij iedereen bedanken die ons gesteund heeft in 2024. Door jullie bijdrage kan NME Mundial van betekenis zijn voor o.a. scholen, gezinnen en weeshuizen. Via de moestuinen verbeteren wij de kwaliteit van leven voor de deelnemers.

Herbezinnen en weer verder

Het einde van het jaar is altijd een goed moment om na te denken over wat er bereikt is en waar je staat. De afgelopen dagen heb ik de oude projectverslagen erbij gepakt om een samenvatting te maken van wat we allemaal bereikt hebben met onze projecten in Bolivia.

Sinds 2006 hebben we met bijna 18.000 leerlingen gewerkt op in totaal 75 verschillende scholen in Cochabamba. We hebben met 30 centra gewerkt met meer dan 600 personen, van naschoolse opvang, tot weeshuizen, kinderdagopvang en speciale opvang. Ook zijn 826 gezinnen thuis een tuintje begonnen met onze ondersteuning, waarvan er 148 een regenwateropvanginstallatie aangelegd hebben. Op deze manier hebben ze in ieder geval rond het regenseizoen voldoende water voor de tuin en hoeven ze minder "duur" water van de waterwagen te kopen. Het bijkomende voordeel is dat ze de rest van het jaar een watertank van 1.200 liter hebben om water te kunnen kopen en hygiënischer op te slaan. Op 19 scholen en tehuizen hebben we ook een watertank geïnstalleerd.

Naast de cijfers is het nog veel interessanter om te zien hoe de projecten zich ontwikkeld hebben door de jaren heen. In 2006 zijn we begonnen met 3 schooltuinen. Na een aantal jaren met scholen gewerkt te hebben, waar het altijd de bedoeling was dat de kinderen thuis in de praktijk konden brengen wat ze op school leerden, zijn we in 2010 begonnen met het rechtstreeks ondersteunen van tuintjes thuis. Vanaf dit moment hebben we vooral gewerkt met moeders om via een eigen tuintje de voeding van het gezin te verbeteren. Vanaf dit moment is composteren ook belangrijk, omdat dit in de stadse omgeving de beste manier is om goedkoop grondbemester te produceren.

In 2018 zijn we begonnen met het planten van appelboompjes om de ruimte rond het huis te vergroenen en fruit te produceren. We hebben dat jaar ook de eerste regenwateropvanginstallaties aangelegd.

Foto van de maand...

De allereerste oogst, oktober 2006 op de school Atiy

In 2021 hebben we weer een stapje extra gezet en zijn we begonnen met de eerste gemeenschapstuin bij de Llave Mayu kerk waar we ook het eerste agroforestry perceeltje aangelegd hebben. Dit vanuit de gedachte dat een gemeenschapstuin de samenhang in de wijk kan vergroten, extra bomen voor vergroening levert en voor een aangenamere leefomgeving zorgt. Waar we in 2006 nog vooral inzetten op gezonde voeding is sinds 2021 de inzet het verbeteren van de leefkwaliteit van de mensen door de tuintjes, waar gezonde voeding uiteraard een onderdeel van is.

In 2023 zijn we ook de eerste moestuin op een koksopleiding begonnen en hebben we het eerste openluchtklaslokaal gebouwd om de lesbeleving te vergroten en ook de theorielessen in de inspirerende omgeving van de schooltuin te kunnen doen. Uiteraard met het idee dat de scholen dit lokaal ook voor andere activiteiten in kunnen zetten.

Er zijn ook activiteiten die we een tijdje geprobeerd hebben, maar die niet het gewenste effect hadden. De bouw van zonneshidratatoren in 2014 was een mooi alternatief om fruit (en groente) te drogen maar dit is nooit opgepikt. In 2015 hebben we geprobeerd eenden toe te voegen, waarbij het idee was dat de kuikentjes steeds doorgingen naar een nieuw gezin, maar ook dit is niet gelukt. Ook hebben we in 2015 een plastic kasje gepromoot, maar dit is niet echt noodzakelijk met het klimaat van Cochabamba. Een aantal keer hebben we geprobeerd groenteverkoop op te nemen in het projectplan. De grootte van de tuintjes en de duidelijke prioriteit van de gezinnen om eerst zelf de oogst te consumeren staat de organisatie van een markt in de weg. Er zijn wel gezinnen die individueel oogstoverschot verkopen.

Het is een inspirerende route geweest en ook dit jaar blijven we inzetten op het verhogen van de leefkwaliteit in de wijken en blijven we nieuwe strategieën zoeken om het concept nog verder te kunnen verdiepen.